

Yttrande om utökat strandskydd i 21 kommuner

LRF Västra Götaland har beretts möjlighet att lämna yttrande angående remissmaterialet om utvidgat strandskydd i följande kommuner: Alingsås, DalsEd, Falköping, Grästorp, Gullspång, Götene, Herrljunga, Lilla Edet, Kungälv, Mellerud, Mölndal, Orust, Skara, Stenungsund, Tibro, Tidaholm, Tjörn, Trollhättan, Uddevalla, Ulricehamn, Vara, Vänersborg.

1. Sammanfattning

Länsstyrelsen har i totalt 21 kommuner inte kungjort besluten på rätt sätt. Därför startar remisshanteringen om från början och därför yttrar sig LRF Västra Götaland ytterligare en gång. Kritiken kvarstår från våra förra yttranden 2013-08-28 och 2014-04-29. Det har dock tillkommit omständigheter som vi anser förstärker bilden av att Länsstyrelsen genat i kurvorna på ett sätt som inte är i enlighet med regelverket.

Kritiken sammanfattas i följande punkter:

1. Utökningarna saknar det underlag som Naturvårdsverket ställer upp (Utvidgat strandskydd, handbok 2010:4). Det saknas utvärderingar av det nuvarande skyddet och det motiveras inte på vilket sätt värdena stärks i de områden som får utökat skydd.
2. Utökningen ska utgöra välgrundade ”enskilda fall” – inte som generella föreskrifter. Den som tar del av underlaget ser att det är uppenbart att Länsstyrelsen brustit i detta.
3. Utökningarna saknar helt landsbygdsperspektiv. I flera kommuner läggs med förslagen en våt filt över de områden som är de enda realistiska för utveckling av boenden.
4. Samrådet är bristfälligt. Även om kungörelse nu görs i de media som regelverket kräver anser vi detta vara otillräckligt. Inskränkningen i förfoganderätten är omfattande inom strandskydd och därför anser vi att enskild underrättelse krävs för att besluten ska vara rättssäkra.
5. De tillfälliga beslut som fattats i väntan på de ”riktiga” besluten strider mot rättsordningen. Regelverket kring interimistiska beslut innehåller inte strandskydd.

LRF Västra Götaland anser:

1. Att det generella strandskyddet på 100 m, tillsammans med den generösa allemansrätten, tillgodoser de ändamål som strandskyddet är satt att bevaka. Endast i tydligt motiverade undantag finns det skäl till utökning.

2. Att utökad strandskydd INTE ska omfatta områden där det redan finns samlad bebyggelse, vägar eller järnvägar som avskärmar.
3. Att strandskyddet inte får begränsa jord och skogsbrukets verksamhet.
4. Att det i utpräglade landsbygdsmiljöer ska finnas goda möjligheter att få dispens från strandskyddet i syfte att utveckla boende eller verksamheter.

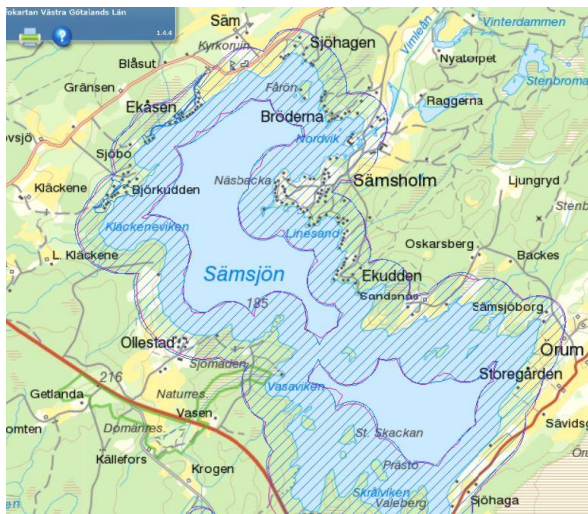
2. Utpekandets omfattning

Syftet med översynen av det utökade strandskyddet var att de gamla strandskyddsområdena var bristfälligt motiverade och otydligt ritade. De hade tillkommit vid olika tillfällen och det ansågs behöva ett förtydligande både på kartbilden och i motiven.

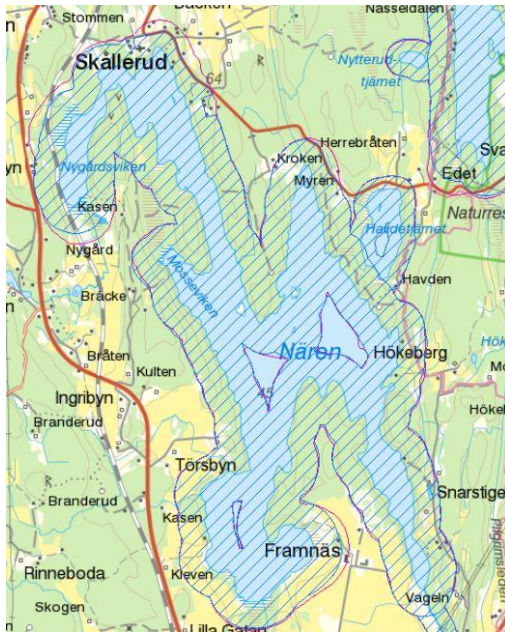
Bevisbördan lades på Länsstyrelserna. De hade att bevisa varför strandskyddet skulle utökas, samt endast göra det i ”enskilda fall”. Det fick inte bli en generell föreskrift.

LRF anser att Länsstyrelsen bryter mot detta när hela sjöar/vattendrag får utökad skydd. Att gränserna till mycket stor del stämmer nästan exakt med de gamla gränserna visar att genomgången är bristfällig. Detta är bekymmersamt då den nya strandskyddskartan kommer ha mycket starkare juridisk ställning, jämfört med den gamla.

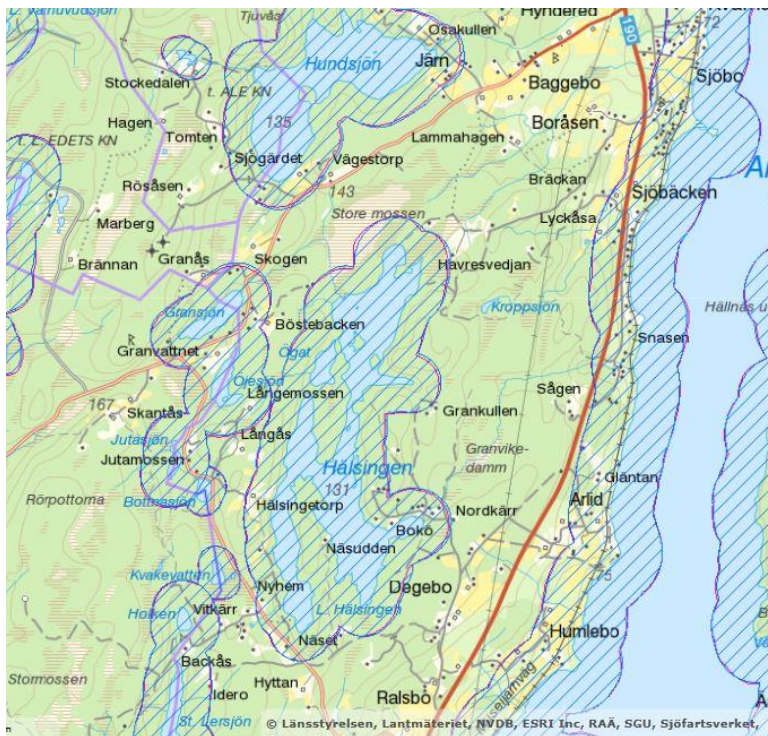
Vi kan också se att Länsstyrelsen tagit ytterst marginell hänsyn till förhållandena på platsen. Såväl vägar, järnvägar och bostadsgrupper inkluderas i strandskyddet. Detta framgår av nedanstående bilder. LRF Västra Götaland kan också konstatera att Länsstyrelsen i Värmland - som lyder under samma regelverk – i betydligt större omfattning tog sådana hänsyn. Där har man också valt att inte utöka strandskyddet i vattnet, ej heller inom naturreservat.

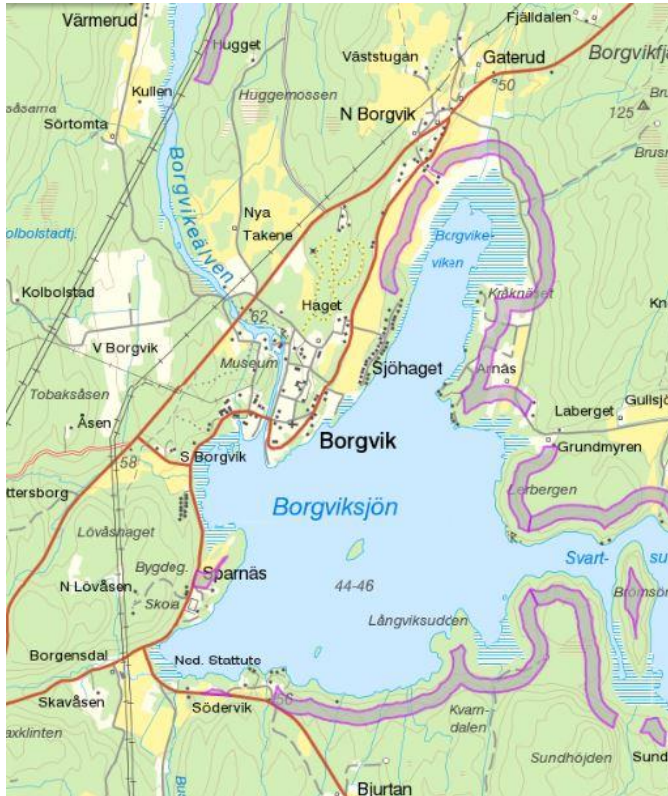
Sämsjön, Herrljunga kommun 200 meter. Varken bostäder eller vägar avskärmar strandskyddet.

Sjön Nären, Melleruds kommun. 200 m. Strandskyddet omfattar både vägar och järnväg. Strandskyddslinjen är nästan exakt den samma som före översynen och är därför att betrakta som en generell föreskrift.

Öjesjön, Gransjön, Hälsingen 200 m och Anten 300 m i Alingsås kommun. Nya strandskyddslinjen är i stort sett identisk med den gamla. Strandskydd omfattar både vägar och områden bakom befintlig bebyggelse. Det är uppenbart att detta inte är enskilda utpekanden utan är mer att betrakta som generella föreskrifter, vilket lagstiftningen inte medger.

Borgvikssjön Grums kommun, Värmlands län 200 meter (100-metersskyddet finns inte på kartan) Här har större hänsyn tagits till både vägar och befintlig bebyggelse.

3. Strandskyddsdelegationen

Strandskyddsdelegationen har under 2,5 år arbetat med dialog och utvärdering av strandskyddsreglerna. Även om det utvidgade strandskyddet bara delvis berörs så ser vi flera intressanta slutsatser i deras betänkande SOU 2015:108:

” Strandskyddsdelegationen kan – mot bakgrund av sina många möten och besök på olika platser i landet – bekräfta bilden av att många har haft förhoppningar om att regeländringarna skulle göra det enkelt att bygga på landsbygden samt att de inte upplever att dessa förhoppningar infriats.”

Delegationen betonar på flera ställen att lagstiftningens legitimitet är ifrågasatt och att detta är ett problem. ”--- Sammantaget innebär detta att regelverket i glest bebyggda områden upplevs som orimligt i förhållande till det skydd som behövs för att säkerställa strandskyddets syften i dessa områden”

Delegationens slutsats blir därför ” Mot bakgrund av de erfarenheter som utredningen gjort under 2,5 år är det vidare delegationens uppfattning att en rad problemområden rörande strandskyddsreglerna inte kan åtgärdas inom

ramen för det regelverk som instiftades 2009–2010 och som justerats 2014. Det är också uppenbart att den differentiering som efterfrågades inte har uppnåtts med det nya regelverket.”

LRF anser att Länsstyrelsen Västra Götalands arbete med det utökade strandskyddet förstärker rättsosäkerheten och minskar tilltron till regelverket. Att landsbygdsområden beläggs med starka hinder mot utvecklingen rimmar inte med övriga mål om en levande landsbygd. Av Västra Götalands 26 000 km strand är 15% påverkad av bebyggelse, men detta är främst längs den attraktiva kusten. I inlandet är trycket avsevärt lägre, men detta tycks inte ha påverkat processen.

LRF anser att landsbygden måste ha goda utvecklingsmöjligheter och att närheten till vatten är en viktig komponent i detta.

Kommuner och enskilda markägare behöver därför få ökade – inte minskade – möjligheter att tillsammans utveckla landsbygden.

4. Bristande underlag och dåligt samråd

Strandskyddet är en stark lag som innebär bygg- och utvecklingsförbud på väldigt stora ytor. När allt strandskydd nu ses över måste därför underlagen och samråden vara fullgott för att besluten ska vila på stabil, rättssäker grund.

Regeringen har avvisat Länsstyrelsens tidigare beslut i ett flertal kommuner på grund av bristfällig kungörelse. LRF anser att Länsstyrelsen då skulle ha tagit chansen att göra ett mer ordentligt samråd där markägare som berörs kungörs personligen. Vår bild är att många i förra omgången inte var medvetna om de inskränkningar som planerades och vi befarar att detta är ännu vanligare denna gång.

En personlig kungörelse är naturligtvis omfattande och kostsam, men, men rimligen måste staten ta de fulla konsekvenserna de beslut den fattar – oavsett hur jobbiga de är.

LRF konstaterar också att det inte förefaller ha gjorts någon grundligare genomgång av underlag och avgränsningar utan att detta följer det förslag som lades förra gången. I praktiken blir det därför åter sakägarna som åläggs att bevisa att skydd ej behövs. Denna omvänd bevisbörda är inte i enlighet med regelverket..

5. Jord och skogsbruk

Enligt MB 7:16 är byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som behövs för bla jordbruket och skogsbruket är undantagna från kravet på dispens från strandskyddsreglerna.

LRF har noterat att detta alltmer ifrågasätts –både om verksamheten är tillräckligt omfattande och om anläggningen måste ligga inom strandskydd. Därför krävs en markering att även små gårdar bidrar till en hållbar utveckling genom att de håller såväl strandängar som andra viktiga betesmarker hävdade och på så sätt bidrar till den biologiska mångfalden och flera av riksdagens beslutade miljömål. Det bidrar också till produktion av livsmedel av hög kvalitet.

Här krävs det en ändrad attityd där brukandet av marken lyfts fram som en förutsättning för ett öppet och attraktivt landskap och en utvecklad livsmedelsproduktion.

Sofia Karlsson

Ordförande LRF Västra Götaland

Erik Evestam

Äganderättsexpert, LRF